

Arkivsaksnummer: 2023/17380-2

Saksbehandler: Trond Erik Buttingsrud

Dato: 25.06.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Hallingskarvet nasjonalparkstyret	29-2023	28.06.23

Søknad om forlengelse av dispensasjon om grindanlegg på saltplasser – Mattilsynet.

Forvalters innstilling

Hallingskarvet nasjonalparkstyret gir Mattilsynet v/Astri Ham forlengelse av dispensasjon til å ha grunder til sikring av saltplasser innenfor Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde. Ved behov kan grindanleggene sikres med bolter i fjell.

Dispensasjonen gjelder i tidsrommet fra 01.07.23 og til 01.10.28

Dispensasjonen er gitt med hjemmel i lov av 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold § 48.

Vilkår:

- Mattilsynet er selv ansvarlig for at innhegningene fungerer slik de skal, og at innhegningene ikke er en fare for dyrevelferden til beitedyr og ville arter.
- Bruk av bolter i fjell skal ikke ha større omfang enn det som er streng nødvendig.
- Salteplasser der det blir brukt bolter skal registreres og opplysninger om dette skal sendes forvaltningsmyndigheten etter at grindene er satt opp.
- Når lettgrindene blir fjernet skal alle gjengestenger kappes ned mot underlaget. Mattilsynet er ansvarlig for å fjerne gjengestenger over terreng og eventuelt gjøre avbøtende tiltak som følge av boltene.
- Alle inngjerdingen må merkes med kontaktinformasjon til Mattilsynet.
- Etter at denne dispensasjonen utløper, er Mattilsynet ansvarlig for å fjerne grindene, og eventuelt gjøre avbøtende tiltak som følge av grindene.

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakenes formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48. Villrein er en del av verneformålet i Hallingskarvet, og tiltak som på sikt vil kunne stoppe utbredelsen av skrantesjuka vil være positivt for villreinen. Det vil være av vesentlige samfunnsinteresse, og på sikt være positivt for hjorteviltbestandene å hindre videre smitte av skrantesjuka. Aktiviteten vil bli utført av og i samråd med fagfolk som har god kunnskap om villreinbestanden og effekten av påvirkninger. Forvaltningen er svært tilbakeholden med å gi dispensasjon til denne type tiltak som vil sette varige spor i nasjonalparken. Det som utløser dispensasjonen i dette tilfelle er alvorret som ligger i bekjempelsen av skrantesjuka, og at lettgrindene må forankres på forsvarlig måte. Dette utfra at grindene ikke skal utgjøre en fare for dyrelivet i området, og at de skal fungere etter

intensjonen. Etter forvaltningens vurdering vil ikke vedtaket stride mot vernevedtakenes formål og ikke påvirke verneverdiene nevneverdig.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

Mattilsynet v/Astri Ham søker i brev av 9. mai 2023 om utvidelse av dispensasjoner fra 2017 om oppsetting av grindanlegg og bruk av bolter for å sikre grindanleggene. Grindanleggene ligger i Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde. Mattilsynet har 88 grindanlegg innenfor grensene til nasjonalparken og 3 innenfor grensene til biotopvernområdet.

I tillegg til dispensasjon om varige og midlertidige innretninger ved bruke av bolter og utsettinga grunder, er det hvert år tilsyn og reparasjoner ved grindanleggene. Dette blir gjennomført ved bruk av helikopter.

Bakgrunnen for søknaden er behov å hindre at hjortedyr får tilgang til områdene rundt tidligere brukte salteplasser for husdyr der det er forhøyet risiko for at de kommer i kontakt med CWD-smitte. Inngjerding av tidligere brukte salteplasser er et viktig tiltak i bekjempelsen av CWD i Nordfjella.

Det søkes om forlengelse av dispensasjonene fram til 01.10.2028.

Innenfor Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde er det forbud mot varige eller midlertidige innretninger og gjerder, henholdsvis § 3, pkt. 1.1 og § 3, pkt. 1.1. Verneforskriftene og Forvaltningsplanen omtaler at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppsetting av gjerder. Det er da men gjerde i tilknytning til husdyr sin beitebruk. Etter forvalter sin vurdering ligger inngjerding av saltplasser utenfor denne dispensasjonshjemmelen i henholdsvis § 3, pkt. 1.3 f og § 3, pkt. 1.3 c.

Dispensasjonen er vurdert etter lov av 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold § 48.

Vurdering

Den smittsomme og alvorlige hjortedyrsjukdommen CWD (Chronic Wasting Disease – skrantesjuke) ble første gang påvist i en villreinsimle i Nordfjella sone 1 i 2016. I et forsøk på å utrydde sykdommen fra Norge ble hele villreinstammen der avlivet vinteren 2017-18. Det er i tillegg iverksatt en rekke tiltak for å begrense muligheten for smittespredning fra Nordfjella. Et av disse tiltakene var å sette opp grunder rundt salteplasser i fjellet.

Salteplasser er samlingsplasser for hjortevilt, både av samme art og ulike arter. Dersom et dyr med CWD-smitte oppsøker en salteplass vil prioner som utskilles i urin og avføring, havne på bakken. Dersom det også er salt i jord eller på stein/fjell vil hjortedyr som slikker dette saltet eller spiser saltholdig jord, kunne bli smitta av CWD.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Store deler av Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde er omfattet av tiltaket. Grundene er plassert i både sommer- og vinterbeite for villrein og leveområde for fjellrev, og det er lokaliteter med rovfugl i verneområdet. Det er gjennom søknaden ikke søkt om endringer i plassering av grunder. Dispensasjonen vil således ikke gi nye innretninger. Påvirkning på villrein, fjellrev og rovfugl er den årlige motorferdselen som er knyttet til tilsyn av grindene. Det blir gitt en egen dispensasjon til denne motorferdselen, og denne tar opp i seg forhold til villrein, fjellrev og rovfugl.

§ 10 økosystemtilnærming og samlet belastning. Dette prinsipp er viktig for den totale belastningen fra forstyrrelser og motorferdsel i verneområdet. Grindene som er satt opp dekker et lite område, og vil ikke utgjøre noen barriere for dyr og fugler til trekke gjennom området. Det er de siste årene ikke kjente hendelser der hjortevilt eller sau har kommet til skade i grindanleggene.

Ut ifra sakens karakter mener Hallingskarvet nasjonalparkstyre at kunnskapsgrunnlaget er godt i denne saken, og at naturmangfoldloven § 9 dermed får mindre betydning. I og med at det er lav sannsynlighet for at naturmangfoldet blir berørt av vedtaket og det ikke kan påvises store effekter av tillatelsen på verdifulle naturtyper og arter, legger forvaltningen til grunn at det ikke er nødvendig å foreta vurderinger etter miljøprinsippene i naturmangfoldloven §§ 11 og 12.

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakenes formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48. Villrein er en del av verneformålet i Hallingskarvet, og tiltak som på sikt vil kunne stoppe utbredelsen av skrantesjuka vil være positivt for villreinen. Det vil være av vesentlige samfunnsinteresse, og på sikt være positivt for hjorteviltbestandene å hindre videre smitte av skrantesjuka. Aktiviteten vil bli utført av og i samråd med fagfolk som har god kunnskap om villreinbestanden og effekten av påvirkninger. Dispensasjonen sine eventuelle negative følger for verneverdiene vil være av tidsavgrenset karakter. Etter forvalter vurdering vil ikke vedtaket stride mot vernevedtakenes formål og ikke påvirke verneverdiene nevneverdig.